

3 - 21/22 Fundur Kjaranefndar LEB 3.12.2021 haldinn í Stangarhyl 4, Reykjavík og einnig sem fjarfundur

Mætt voru: Þorbjörn Guðmundsson, Helgi Pétursson, Ingibjörg Sverrisdóttir, Ásgerður Pálsdóttir, Viðar Eggertsson, Finnur Birgisson, Gylfi Gunnarsson, Sigurður Björgvinsson, Guðrún Eyjólfsdóttir, Ragnar Jónsson og Jón Ragnar Björnsson.

Þorbjörn setti fund og bauð fundarmenn velkomna.

Hann minnti á að LEB hafi lagt fram tillögur eldri borgara vegna fjárlaga 2021 um hækkun til samræmis við lífskjarasamningana, kr. 15.750. Þær vöktu athygli, en ekkert tillit var tekið til þeirra við afgreiðslu fjárlaga.

Þorbjörn ræddi um framkomið fjárlagafrumvarp v/2022. Gert er ráð fyrir 1,5 milljarði kr. til byggingar hjúkrunarheimila sem fer að mestu til að ljúka við hjúkrunarheimili á Selfossi. Ekki ætlað mikið viðbótarfjármagn til reksturs.

Framkvæmdasjóður aldraðra er fjármagnaður með sérstöku gjaldi. Sjóðnum er ætlað að stuðla að uppbyggingu og efla öldrunarþjónustu. Um 3 milljarða króna renna í sjóðinn.

Stjórnarsáttmálinn gerir ráð fyrir að almannatryggingakerfið verði endurskoðað á kjörtímabilinu. Við þurfum að taka virkan þátt í þeirri vinnu.

Finnur fór yfir nokkur atriði í fjárlagafrumvarpinu, hækkun bóta til eldri og öryrkja, hækkun á frítekjumarki atvinnutekna sem aðeins gagnast um 1.500 manns.

Umræður urðu um hvaða kröfur við ættum að gera. Fjárlagafrumvarpið gerir ráð fyrir 4,6% hækkun ellilífeyris milli ára. Launahækkanir skv. Lífskjarasamningunum verða kr. 17.250 um næstu áramót, sem þýðir um 6,4% hækkun.

Alger samstaða var um að gera kröfu um 17.250 kr. hækkun og minna jafnframt á kröfuna sem gerð var á síðasta ári og að eldri borgarar hafi dregist aftur úr í launapróun.

Krafan verður kynnt rækilega, líkt og gert var í fyrra.

Fleira ekki gert og formaður sleit fundi.

Samantekt um fjárlagafrumvarp 2022 að því er varðar málefni aldraðra og öryrkja.

FB 30.11.2021

Í frumvarpinu er gert ráð fyrir að almenn prósentuhækkun bóta almannatrygginga og bóta samkvæmt lögum um félagslega aðstoð verði 4,6%. (Sjá bls. 133)

Þessi hækkun er útskýrð með tvennu: Annars vegar séu meðaltaxtahækkunar á vinnumarkaðinum á næsta ári áætlaðar 3,8%, og hinsvegar hafi á yfirstandandi ári vantað 0,8% upp á að 3,6% hækkun hjá almannatryggingum dygði fyrir verðlagshækkunum, sem hafi orðið 4,4%. Almenn hækkun 2022 eigi því að verða $3,8 + 0,8 = 4,6\%$.

Þessi hækkun skuli gilda gagnvart öldruðum og atvinnuleysisbótum. Örorkulífeyrir skuli hinsvegar hækka um 1% til viðbótar, eða um 5,6% og er sú viðbót sögð kosta 800 millj. kr. aukalega. Ekki er gefin skýring á því af hverju þetta er gert. Gert er ráð fyrir 2,5% fjölgun öryrkja milli ára.

Hjá öldruðum gildir sem sagt 4,6% hækkunin, en að auki á að hækka frítækjumark atvinnutekna úr 100 þús. kr. í 200 þús. sem sagt er hafa í för með sér viðbótarkostnað upp á 540 millj. kr. Gert er ráð fyrir 3,0% fjölgun aldraðra milli ára.

NB: Með 4,6% hækkun á ellilífeyri hækkar hann um 12.237 kr. - upp í 278.267 kr. Þetta er um 5 þús. kr. minni hækkun en hækkun lágmarkslauna á næsta ári, en þau munu hækka um 17.250 kr. Ef sú krónuhækkun yrði sett á ellilífeyrinn myndi prósentuhækkun hans verða 6,5%. og upphæð hans 283.280 kr.

(Spurning: Hver var raunveruleg hækkun launa 2021 - sem 3,6% hækkun lífeyrisins var ætlað að dekkja? - Fyrir liggur að árshækkun launavísitölunnar verður 8,3%)

Yfirlitstöflur yfir útgjöld til málaflokkanna 2020, fjárlög 2021 og fjárlagafrumvarp 2022.

27 Öroraka og málefni fatlaðs fólks, heildargjöld 88,8 mrð., voru 83,6 mrð., heildarhækkun 6,2% (Tafla á bls. 306):

	Reikningur ¹ 2020 m.kr.	Fjárlög 2021 m.kr.	Frumvarp 2022 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
27 Öroraka og málefni fatlaðs fólks					
27.10 Bætur skv. lögum um almannatryggingar, örorkulífeyrir	46.595,9	51.172,5	52.688,2	3,0	13,1
07 Félagsmálaráðuneyti	46.595,9	51.172,5	52.688,2	3,0	13,1
27.20 Bætur skv. lögum um félagslega aðstoð, örorka	23.058,3	26.298,3	29.993,9	14,1	30,1
07 Félagsmálaráðuneyti	23.058,3	26.298,3	29.993,9	14,1	30,1
27.30 Málefni fatlaðs fólks	767,6	914,1	607,7	-33,5	-20,8
07 Félagsmálaráðuneyti	767,6	914,1	607,7	-33,5	-20,8
27.40 Aðrar örorkugreiðslur (Önnur velferðarmál, lífeyristrygg.)	825,0	180,4	195,5	8,4	-76,3
07 Félagsmálaráðuneyti	825,0	180,4	195,5	8,4	-76,3
27.50 Jöfnun á örorkubyrði almennra lífeyrissjóða	5.129,9	5.044,0	5.330,0	5,7	3,9
09 Fjármála- og efnahagsráðuneyti	5.129,9	5.044,0	5.330,0	5,7	3,9
Samtals	76.376,7	83.609,3	88.815,3	6,2	16,3

¹Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir ársins 2020 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

28 Málefni aldraðra, heildargjöld 101,0 mrð., voru 93,4 mrð., heildarhækkun 8,1% (Tafla á bls. 311):

	Reikningur ¹ 2020 m.kr.	Fjárlög 2021 m.kr.	Frumvarp 2022 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
28 Málefni aldraðra					
28.10 Bætur skv. lögum um almannatryggingar, lífeyrir aldraðra	79.545,3	85.799,6	92.794,4	8,2	16,7
07 Félagsmálaráðuneyti	79.545,3	85.799,6	92.794,4	8,2	16,7
28.20 Bætur skv. lögum um félagslega aðstoð, öldrun	6.520,5	7.205,8	7.757,1	7,7	19,0
07 Félagsmálaráðuneyti	6.520,5	7.205,8	7.757,1	7,7	19,0
28.30 Þjónusta við aldraða og aðrar greiðslur, óta.	77,7	414,5	433,8	4,7	458,3
07 Félagsmálaráðuneyti	77,7	414,5	433,8	4,7	458,3
Samtals	86.143,5	93.419,9	100.985,3	8,1	17,2

¹Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir ársins 2020 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Ýmsar tilvitnanir í frumvarpið:

5.5. Verðlagsforsendur útgjaldahliðar (bls. 133):

.....

Atvinnuleysisbætur og bætur almannatrygginga.

Í frumvarpinu er gert ráð fyrir að prósentuhækkun bóta almannatrygginga, þ.e. **elli- og örorkulífeyris, og bóta samkvæmt lögum um félagslega aðstoð** verði 4,6% frá og með 1. janúar 2022. Áætluð útgjöld vegna þess eru um 10,2 ma.kr. á árinu 2022. Forsendur hækkunarinnar eru **í samræmi við 69. gr. laga** um almannatryggingar, nr. 100/2007, þar sem kveðið er á um að bæturnar skuli breytast árlega og taka mið af launaþróun, þó þannig að þær hækki aldrei minna en verðlag samkvæmt vísitölu neysluverðs.

Hækkunin er tvíþætt og byggist annars vegar á mati á **áætluðum meðaltaxtahækkunum á vinnumarkaðinum** í heild fyrir árið 2022 sem nemur **3,8%**. Áætlaður kostnaður vegna þessarar hækkunar er um 8,4 ma.kr. Almennar prósentuhækkningar almannatrygginga í fjárlögum ársins 2021 námu 3,6% í samræmi við almennar prósentuhækkningar launa. Vænt verðbólga ársins 2021 er samkvæmt þjóðhagsspá Hagstofu Íslands um 4,4%. Því er **verðlagshækkun almannatrygginga hækkuð um 0,8% til að hækkun ársins 2021 verði ekki minni en hækkun verðlags**

(Bl. 134): samkvæmt vísitölu neysluverðs. Áætlaður kostnaður vegna þeirrar viðbótarhækkunar er um 1,8 ma.kr. Líkt og venja hefur verið er gert ráð fyrir að sama prósentuhækkun, þ.e. 4,6% hækkun, verði á atvinnuleysisbótum frá og með 1. janúar 2022. Áætlað er að kostnaður ríkisins vegna framangreindra hækkana á bótafjárhæðum nemi 10,2 ma.kr. Auk þess er vakin athygli á að í frumvarpinu er gert ráð fyrir að **örorkulífeyrir hækki sérstaklega um sem nemur 1%** til viðbótar og eru útgjöld vegna þess áætluð tæplega 0,8 ma.kr.

Almennar verðlagsforsendur (Bl. 134):

Í forsendum fjárlaga er gert ráð fyrir 5% hækkun annarra rekstrargjalda en launa á milli árána 2021 og 2022. Hækkunin er í samræmi við **verðbólguþá fyrir árið 2022** samkvæmt þjóðhagsspá Hagstofu Íslands sem nemur **3,3% hækkun** á vísitölu neysluverðs. Áætluð útgjöld vegna þessarar hækkunar eru 7 ma.kr. Í þjóðhagsspá Hagstofu Íslands er jafnframt gert ráð fyrir að verðbólga **verði 4,4% á árinu 2021 sem er 1,7 prósentustigum hærra en var í forsendum fjárlaga ársins 2021**. Áætluð útgjöld vegna þeirrar viðbótarhækkunar eru 3,6 ma.kr. Leiðrétt er fyrir þessu vanmati í verðlagsreikningi talnagrunns fjárlagafrumvarps ársins 2022 til frambúðar. Algengt er að slík rekstrargjöld nemi um 20–30% af veltu stofnana en gert er ráð fyrir að aukin útgjöld vegna þessara verðlagsbreytinga nemi 10,7 ma.kr.

Töfluviðauki, bls. 365:

Tafla 11 Efnahagsforsendur frumvarpsins, prósentubreytingar

	Fjárlög 2021 ¹	Endurmat 2021 ²	Fjárlög 2022 ²
I. Helstu þjóðhagsstærðir, magnbreytingar - %			
Einkaneysla	4,2	3,8	4,9
Samneysla	1,8	2,4	1,3
Fjárfesting	5,5	11,9	-3,2
Þjóðarútgjöld alls	3,9	4,8	2,3
Útflutningur vöru og þjónustu	17,1	14,9	18,9
Innflutningur vöru og þjónustu	17,4	17,4	10,9
Verg landsframleiðsla	3,9	3,9	5,3
Viðskiptajöfnuður, % af landsframleiðslu	1,0	-0,1	3,9
II. Launa- og verðlagsforsendur, meðalbreytingar - %			
Visitala neysluverðs	2,7	4,4	3,3
Laun	5,2	5,6	5,0
Gengisvisitala	-1,1	-2,3	-2,1
Atvinnuleysi, hlutfall af mannafla	6,8	6,5	5,3

¹ Þjóðhagsspá í október 2020

² Þjóðhagsspá í nóvember 2021